

Laki raideliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raideliikennelain (1302/2018) 79 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 253/2024, 157 §:n 1 momentti ja 164 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1254/2020, sekä

lisätään 80 §:n 6 ja 7 momentti sellaisena kuin se on laissa 1254/2020, väliaikaisesti uusi 6 ja 7 momentti sekä lakiin uusi 164 a-b § seuraavasti:

79 §

Liikkuvan kaluston käyttöönotto

Ennen kalustoyksikön käyttöönottoluvan hakemista hakija voi toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle suunnitelman kaluston valmistamisesta, parantamisesta tai uudistamisesta. *Liikenne- ja viestintävirasto* antaa lausunnon suunnitelmasta.

80 §

Venäjän federaatiosta saapuvat kalustoyksiköt

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, OSJD-alueelle rekisteröityjä puutavara- ja säiliökuljetuksiin tarkoitettuja kalustoyksiköitä saa käyttää myös Suomen sisäisiin puutavara- ja kemikaalikuljetuksiin, jos kalustoyksikön omistaja on Suomessa toimiva yritys tai yhteisö, Suomessa toimivan yrityksen kokonaan omistama kolmannessa maassa toimiva tytäryritys taikka Suomessa toimiva lastinantaja on tehnyt pitkäaikaisen vuokrasopimuksen Euroopan talousalueelle sijoittuneen vaunukaluston omistajan kanssa kaluston käytöstä.

Liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston on yhteistyössä rautatieyritysten, kalustoyksiköiden omistajien ja lastinantajien kanssa seurattava tarvetta jatkaa 6 momentissa tarkoitettua poikkeusmenettelyä ja poikkeusmenettelyn vaikutuksia rautatieturvallisuuteen, rataverkkoon ja rautatiemarkkinoiden toimivuuteen sekä tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien korjaamiseksi.

157 §

Rataverkon haltijan vastuu

Rataverkon haltija vastaa metro- ja raitiorataverkon turvallisuudesta sekä rataverkon käyttöön liittyvien riskien hallinnasta harjoittamansa toiminnan osalta. *Riskien hallinnassa on otettava huomioon myös mahdolliset kyberturvallisuusriskit*, Rataverkon haltijan on otettava toiminnassaan huomioon Liikenne- ja viestintäviraston 2 momentin nojalla määräämät metro- ja raitioliikennejärjestelmän turvallisuustavoitteet.

164 §**Vuosimaksu**

Rataverkon haltijan ja 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on yhdessä suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosimaksu, josta säädetään vuosittain liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään. ~~Maksu peritään yhdeltä toiminnanharjoittajalta vuosittain vain kerran riippumatta siitä, toimiiko tämä sekä rata-
verkon haltijana että liikenteenharjoittajana.~~ Vuosimaksulla katetaan niitä kustannuksia, jotka virastolle aiheutuvat kaupunkiraideliikenteen turvallisuuden kehittämistä ja valvonnasta sekä 160 §:ssä tarkoitetun kaupunkiraideliikennerekisterin pitämisestä ja viraston liikenteen palveluista annetun lain 178 ja 216 §:n nojalla hoitamista kaupunkiraideliikenteen rekisteritehtävistä sekä viraston muista kaupunkiraideliikenteen hallinnollisista viranomaistehtävistä.

164 a §**Kaupunkiraideliikenteen rataverkon suunnittelu ja rakentaminen**

Kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan tai hankkeen toteuttajan on tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle, kun se on päättänyt käynnistää uuden kaupunkiraideliikenteen radan rakentamista koskevan suunnittelun alueelle, jossa ei ole ennestään kaupunkiraideliikenteen rataverkkoa.

Virastolle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä kaupunkiraideliikenteen rataverkon rakentamista tai kehittämistä koskeva suunnitelma ja turvallisuusvaikutusten arviointi. Suunnitelmasta on käytävä ilmi se, miten kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltija on varautunut hankkeen riskeihin suunnittelu-, rakennus- ja käytön aikaisessa vaiheessa. Lisäksi suunnitelmasta on käytävä ilmi se, miten kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan on tarkoitus kehittää turvallisuusjohtamisjärjestelmäänsä niin, että kaupunkiraideliikenne voi käynnistyä rataverkolla turvallisella tavalla.

Suunnitelman liitteenä toimitettavassa turvallisuusvaikutusten arvioinnissa on esitettävä uuden radan ja sen rakentamisen vaikutukset liikenneturvallisuuteen, mukaan lukien vaikutukset muun katu- ja tieliikenteen turvallisuuteen sekä selvitys tutkituista vaihtoehdoista ja perustelut valitulle vaihtoehdolle.

Liikenne- ja viestintäviraston on kolmen kuukauden kuluessa annettava kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijalle lausunto suunnitelmasta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kaupunkiraideliikenteen rataverkon suunnittelua ja rakentamista koskevasta ilmoituksesta ja sen liitteenä toimitettavasta suunnitelmasta ja turvallisuusvaikutusten arvioinnista.

164 b §**Toimenpiteet häiriötilanteissa**

Jos kaupunkiraideliikenteessä esiintyy teknisistä ongelmista tai onnettomuudesta johtuvia häiriöitä, kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tilanteen palauttamiseksi ennalleen.

Lain 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että häiriötilanteesta ja sen kestosta annetaan mahdollisimman nopeasti tietoa matkustajille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 80 §:n 6 ja 7 momentti ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2028.

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 57 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 254/2024 ja 63 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 371/2019, 65 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 984/2018, ja 243 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1256/2020 seuraavasti:

57 §

Rautatieliikenteen toimiluvan voimassaolo ja muuttaminen

Rautatieyrityksen toimilupa on voimassa niin kauan kuin rautatieyritys täyttää tässä luvussa säädetty edellytykset. Jos rautatieyrityksen omistajuus kuitenkin muuttuu tai sen liikkeenjohtotehtävissä työskentelevät vaihtuvat, yrityksen on välittömästi ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle näistä muutoksista, jotta virasto voi tarkistaa, että rautatieyrityksen uusi omistaja ja sen liikkeenjohtotehtäviin nimetyt henkilöt täyttävät 54 ja 55 §:ssä säädetty edellytykset. *Rautatieyrityksen on myös välittömästi ilmoitettava muista toimiluvan voimassa oloon vaikuttavista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle.* Saamansa ilmoituksen perusteella virasto voi edellyttää rautatieyritykseltä tarvittavia lisätietoja.

Liikenne- ja viestintävirasto voi vaatia selvityksen, jos luvanhaltijan oikeudellinen asema muuttuu siten, että sillä voi olla vaikutusta luvan mukaisen rautatieliikenteen harjoittamiseen. Viraston on arvioitava toiminnan jatkamisen edellytykset mahdollisimman pian saatuaan luvanhaltijalta tarvittavan selvityksen. Jos Liikenne- ja viestintävirastolla on aihetta epäillä, että rautatieyritys ei täytä 54 §:ssä säädettyjä toimiluvan edellytyksiä, virastolla on oikeus tarkistaa toimiluvan edellytysten täyttyminen. Jos Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että toimiluvan edellytykset eivät täyty, viraston on ryhdyttävä 242 tai 243 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, jotta toimilupa voidaan pitää voimassa tai se perutaan.

63 §

Kaupunkiraideliikenteen harjoittajan vastuu

Liikenteenharjoittaja vastaa metro- ja raitioliikennejärjestelmän turvallisesta käytöstä ja käyttöön liittyvien riskien hallinnasta harjoittamansa toiminnan osalta. *Riskien hallinnassa on otettava huomioon myös mahdolliset kyberturvallisuusriskit.* Liikenteenharjoittajan on otettava toiminnassaan huomioon Liikenne- ja viestintäviraston 3 momentin nojalla määräämät metro- ja raitioliikennejärjestelmän turvallisuustavoitteet.

65 §

Kaupunkiraideliikenteen kuljettajien kelpoisuusvaatimukset ja lääkärintarkastukset

Metrojunan, raitiovaunun ja rataverkon kunnossapidossa käytettävän kalustoyksikön kuljettajan tehtävää hoitavalta vaaditaan, että hän:

- 1) on tehtävään sopiva;
- 2) täyttää terveytensä puolesta tässä laissa tai sen nojalla määrätyt vaatimukset;
- 3) osaa ja ymmärtää riittävästi liikenteenhoidossa käytettävää kieltä;
- 4) on vähintään 18-vuotias;
- 5) *on suorittanut liikenteenharjoittajan ohjauksessa harjoittelun kaupunkiraideliikenteessä käytettävällä kalustolla.*

Kaupunkiraideliikenteen harjoittajan on kuvattava ja otettava käyttöön kuljettajien kelpoisuutta ja sen ylläpitämistä koskevat menettelyt lain 64 §:ssä tarkoitetussa turvallisuusjohtamisjärjestelmässään. Kaupunkiraideliikenteen harjoittajalla on oltava kuljettajien kelpoisuuden seurantaan varten seurantajärjestelmä.

Kuljettajan tehtävää saa hoitaa vain henkilö, joka on lääkärintodistuksella osoittanut olevansa terveydentilansa perusteella kelpoinen hoitamaan mainittuja tehtäviä. Liikenteenharjoittajan on varmistettava, että henkilö käy lääkärintarkastuksessa ennen kuin hän aloittaa 1 momentissa tarkoitetussa kuljettajan tehtävässä. Sen jälkeen kuljettajan tehtävää hoitavan on käytävä säännöllisesti lääkärintarkastuksessa.

Liikenteenharjoittajalla on oikeus siirtää kuljettajan tehtävää hoitava muuhun tehtävään, jos tämä on laiminlyönyt vaaditun lääkärintarkastuksen.

Liikenteenharjoittaja vastaa toiminnassaan siitä, että sen palveluksessa tai toiminnassa mukana olevat kuljettajan tehtäviä hoitavat täyttävät tässä laissa säädetyt kelpoisuusvaatimukset ja tämän lain nojalla määrätyt muut kuljettajan tehtävää hoitavaa koskevat vaatimukset. *Liikenteenharjoittajan vastuulla on myös se, että kuljettajan ammattitaito säilyy ja kuljettaja koulutetaan uuden kaluston käyttöön.*

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kuljettajan tehtäviä hoitavien kelpoisuutta ja terveydentilaa koskevista vaatimuksista ja lääkärintarkastuksista ja siitä, kuinka usein kuljettajan tehtäviä hoitavien on osoitettava kelpoisuutensa *Liikenne- ja viestintävirasto voi myös antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten kuljettajien kelpoisuutta ja sen ylläpitämistä koskevat menettelyt on kuvattu liikenteenharjoittajan turvallisuusjohtamisjärjestelmässä ja millaisia vaatimuksia kohdistuu näiden seurantaan.*

243 §

Rautatieliikenteen lupien peruuttamisen erityissäännökset

Kun Liikenne- ja viestintäviraston harkinnassa on rautatieyrityksen toimiluvan peruuttaminen siksi, että luvanhaltija ei enää täytä taloudellista vakavaraisuutta koskevaa vaatimusta *tai muita lain 6 luvussa säädettyjä toimiluvan edellytyksiä taikka* luvanhaltija on viraston huomautuksesta huolimatta rikkonut vakavasti ja toistuvasti toimiluvassa asetettuja ehtoja tai rautatieliikennettä koskevia säännöksiä tai määräyksiä, viraston on varattava luvanhaltijalle mahdollisuus korjata puute kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi. Jos luvanhaltija ei

ole korjannut puutteellisuutta asetetussa määräajassa ja puutetta on pidettävä olennaisena tai jos luvanhaltija on asetettu konkurssiin eikä luvanhaltijan taloudellista asemaa voida saada luvan mukaisen rautatieliikenteen harjoittamisen edellyttämälle tasolle kohtuullisessa ajassa, viraston on peruutettava toimilupa kokonaan tai määräajaksi.

Todetessaan, ettei toimiluvan haltija enää täytä toimiluvan edellytyksiä tai se on rikkonut vakavasti ja toistuvasti toimiluvassa asetettuja ehtoja tai rautatieliikennettä koskevia säännöksiä tai määräyksiä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, Liikenne- ja viestintävirasto voi samalla päättää, että rautatieliikenteen harjoittamista saadaan jatkaa toimiluvan mukaisesti tai rajoitettuna enintään kuuden kuukauden ajan. Lupaa rautatieliikenteen harjoittamisen jatkamiseen ei saa kuitenkaan antaa, jos toiminnan jatkaminen voi vaarantaa rautatieliikenteen turvallisuutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .